

*Шрейнер Р.А.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
(Науковий керівник: к.е.н., доцент Дмитришин Б.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Рентабельність є одним із найважливіших показників, який характеризує кінцевий результат роботи підприємства. Це по суті критерій економічної ефективності, який забезпечує отримання прибутку після вирахування всіх витрат на її виробництво і збут [1, с. 400].

В умовах сучасних викликів і загроз українським підприємствам необхідно вживати заходів, що сприятимуть зростанню рентабельності їх діяльності. На переконання Н. Михаліцької порогове значення рентабельності активів (чистий прибуток/валюта балансу) має бути не нижче 5%, а рентабельності власного капіталу (чистий прибуток/власний капітал) – не нижче 10% [2, с. 432].

Безумовно, у виробничій та невиробничій сферах можуть бути свої порогові значення, але найбільш важливим індикатором на нашу думку потрібно вважати промисловість. За даними Державної служби статистики України середня рентабельність діяльності промислових підприємств за січень-вересень 2023 року становила 3,2% [3]. Це суттєво нижче вищенаведених значень. Отже, проблема недостатньої рентабельності українських підприємств сьогодні є вкрай гострою та актуальною.

Класичним резервом росту рентабельності підприємства є збільшення об'єму реалізації товарної продукції, адже чим більше продукції реалізується, при інших рівних умовах, тим більшою є сума прибутку, що має позитивний вплив і на рентабельність. При цьому підвищення рентабельності підприємства за рахунок збільшення обсягів реалізації товарів можливе за допомогою:

- здійснення ефективної маркетингової політики в галузі збуту товарів;
- диверсифікації асортименту шляхом внесення до переліку взаємодоповнюючих та взаємозамінних товарів;
- регіональної диверсифікації діяльності (розширення регіону збуту);
- розширення системи додаткових торгових послуг, пов'язаних із реалізацією товарів;
- вироблення високорентабельної продукції та зняття з виробництва низькорентабельної [4].

Іншим чинником зростання рентабельності може бути підвищення продуктивності праці [5, с. 345]. Так, з ростом продуктивності праці знижуються витрати в розрахунку на одиницю продукції, а отже, зменшується і питома вага заробітної плати в структурі собівартості.

Більш високу рентабельність діяльності підприємства можна забезпечити шляхом оптимізації складу та структури оборотних та необоротних активів. По

оборотних активах це можливо досягти завдяки обґрунтованому визначенню потреб у запасах і матеріальних ресурсах, прискоренню оборотності товарів, ефективному використанню оборотних активів, оптимізації джерел їх фінансування, удосконаленню політики залучення позикових ресурсів. Що стосується необоротних активів, то тут на перший план виходить підвищення ефективності використання основних засобів. Воно передбачає збільшення частки активної частини шляхом усунення або знаходження альтернативних варіантів використання таких фондів [6].

Важливу роль у підвищенні ефективності діяльності підприємства відіграє маркетингова і збутова політика. Необхідно аналізувати зміни ринкового механізму формування та використання прибутку, адже попит і пропозиція на товарних і фінансових ринках впливають на рівень цін на продукцію, вартість залучених кредитів, дохідність цінних паперів, середню норму прибутковості капіталу, що, у свою чергу, впливає на рентабельність підприємства. Раціонально організована логістика дозволяє не лише знизити витрати, але й отримати додатковий дохід завдяки швидшому просуванню продукції до споживача.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: підручник [2-ге вид.]. К.: КНЕУ, 2002. 624 с.
2. Михаліцька Н., Яцик М. Управління власним бізнесом : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 480 с.
3. Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами промислової діяльності: офіційний веб-портал Державної служби статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/rodp/rodp_pr/rodp_pr_u/arh_rodp_pr23_u.htm (дата звернення 20.11.2024).
4. Ребрик М.І., Кирич Н.Б. Шляхи підвищення рівня рентабельності діяльності підприємства. Матеріали VII Міжнар. науково-технічної конф. молодих учених та студентів. Актуальні задачі сучасних технологій. Тернопіль 28-29 листопада 2018. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27681/2/VII_AZST_2018v3_Rebryk_M_I-Ways_of_increasing_the_223-224.pdf (дата звернення 20.11.2024).
5. Литвин Б.М. Економіко-аналітична діяльність в організації: підручник. Київ: Хай-Тек Прес, 2009. 423 с.
6. Жук О. Шляхи забезпечення рентабельності діяльності підприємства. URL: <https://naub.oa.edu.ua/shlyahy-zabezpechennya-rentabelnosti-d/> (дата звернення 20.11.2024).